

Obsah

Úvod: Od „něčeho tísnivého“ ke třem tradicím „umělých lidí“	9
1. Pygmalionský mýtus: od zbožnosti k transgresi	17
1.1 Ovidiovy <i>Proměny</i>	17
1.2 Osvícenské reinterpretace mýtu	25
1.3 Pygmalion-Prometheus	28
1.4 Pygmalion-Hermafrodit	29
1.5 Pygmalion-Narcis	32
1.6 Pygmalion-Medúsa	32
1.7 Erotický výklad mýtu	35
1.8 Didaktický rozměr Pygmaliona	36
1.9 Pygmalion v období vědecko-technické revoluce	40
1.10 Pygmalionismus jako úchylka	43
2. Legenda o Golemovi: snahy o napodobení Božího gesta	48
2.1 Starověcí předchůdci	48
2.2 Biblický kontext Stvoření	51
2.3 Pokušení zahrát si na Stvořitele	55
2.4 Kabalistické recepty	60
2.5 Renesance jako vrchol v tvorbě Golemů	61
2.6 Golem v literatuře	64
2.7 Legenda jako varování	68
2.8 Nešťastně zamilovaný Golem	71
2.9 Meyrinkův Golem-přízrak	76
2.10 Komická zpracování postavy	78
3. Člověk-automat a svět-stroj: evropské okouzlení mechanikou	82
3.1 „Zábavná technika“	82

3.2	„Dábelští“ konstruktéři	84
3.3	Karteziánský převrat a mechaničtí materialisté	87
3.4	Výrobci skutečných automatů	91
3.5	„Moderní Prometheus“ Jacques Vaucanson	93
3.6	Kempelenův „inteligentní“ šachista	98
3.7	Romantická vzpoura proti strojům	104
3.8	Literární zrod robotů	105
3.9	Umělí lidé v éře kybernetiky	110
3.10	Kyborg jako pokus o „aktualizaci“ lidského těla	116
3.11	Poloumělý organismus jako „žena zítřka“	119
3.12	„Posthumanistické“ umění: hraví muži a militantní ženy	126
3.13	Konec těl a „nahrávání duší“	134
3.14	Utopie spojené s kyberprostorem	140
3.15	Kybersexualita	145
3.16	Náboženská dimenze kyberprostoru	148
4.	Kontext vzniku „jedinečného solitéru v lidské literatuře“	154
4.1	Devatenácté století jako zlatý věk „něčeho tísnivého“	154
4.2	Villiers de l'Isle-Adam, tragikomický mistr paradoxu	169
4.3	<i>Budoucí Eva</i> : „okrajový středobod“ literatury o umělých lidech	181
5.	Lord Ewald jako moderní Pygmalion	190
5.1	Antický sochař v romanticko-dekadentním hávu	190
5.2	Moderní Própoitovny	192
5.3	Ozvěny dobového lékařského diskursu	198
5.4	Laboratorní stvoření nové ženy	201
5.5	Edisonův kuriózní program prevence cizoložství	202
5.6	Andreida jako anděl spásy	203
5.7	Umělá žena jako dokonalá socha	204
5.8	Tajemství prázdné schránky a Villiersův „ilusionismus“	206
5.9	(Ne)chtěně komické vedlejší účinky soužití s mechanickou partnerkou	209
6.	Edison jako moderní rabi Löw	213
6.1	Od amerického vynálezce ke středověkému alchymistovi	213
6.2	Villiersův ambivalentní vztah k dobové vědě	215
6.3	Zázračná Elektřina	217
6.4	Pokus o prolomení Božího mlčení	219
6.5	Výroba a ožívování moderního Golema	221
6.6	Mužská podstata umělých bytostí	222
6.7	Nečekaně „spiritistický“ obrat v románu	224

6.8	Tísnnivé zmnožení duší	228
6.9	Závěrečná apokalypsa s otazníkem	230
7.	Hadaly jako moderní automat	234
7.1	Edisonovi historičtí předchůdci	234
7.2	Problematické „novinky“ odlišující Andreidu od klasických automatů	237
7.3	Filozofické kořeny Villiersovy umělé ženy	239
7.4	Obraz idealizovaného dětství	240
7.5	Sen o ovládnutí reprodukce	242
7.6	Automat jako zvukový archiv lidského génia	244
7.7	<i>Budoucí Eva</i> a dějiny kinematografie	246
7.8	Překvapivá paralela s kybernetikou	247
7.9	Definitivní zmatení „přirozeného“ a „umělého“	250
	Závěr: Tři „obrazy člověka“ v průsečíku žánrů	256
	Bibliografie	273
	Résumé	289
	Summary	293
	Přílohy	296
	Životopis Villierse de l'Isle-Adam v datech	296
	Synopse románu <i>Budoucí Eva</i>	303
	Stěžejní české překlady Villiersových děl	306
	Jmenný rejstřík	308